

Procedura podejmowania interwencji w sytuacji podejrzenia krzywdzenia lub posiadania informacji o krzywdzeniu małoletniego

Definicje

§ 1

1. Ilekroć w dalszej części procedury jest mowa o:
  - 1) krzywdzeniu - należy przez to rozumieć każde zamierzone i niezamierzone działanie lub zaniechanie działania naruszające prawa lub dobra osobiste dziecka, w szczególności narażające dziecko na utratę życia lub zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, które mają postać przemocy psychicznej, przemocy fizycznej, wykorzystania seksualnego, przez które należy rozumieć włączanie dziecka w aktywność seksualną, której nie jest ono w stanie w pełni zrozumieć i udzielić na nią świadomej zgody, jak również nie może zgodzić się w ważny prawnie sposób, która to aktywność jest niezgodna z normami prawnymi;
  - 2) małoletnim - należy przez to rozumieć osobę poniżej 18 roku życia, nie posiadającą pełnej zdolności do czynności prawnych;
  - 3) dziecku, uczniu - należy przez to rozumieć małoletniego.
2. Wśród przestępstw przeciwko wolności seksualnej i obyczajności na szkodę małoletniego wyróżnić można przestępstwa wskazane w ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (t. j. Dz. U. z 2022 r., poz. 1138 ze zm.) w następujących regulacjach:
  - 1) Art. 197. [Zgwałcenie i wymuszenie czynności seksualnej];
  - 2) Art. 198. [Seksualne wykorzystanie niepoczytalności lub bezradności];
  - 3) Art. 199. [Seksualne wykorzystanie stosunku zależności lub krytycznego położenia];
  - 4) Art. 200. [Seksualne wykorzystanie małoletniego];
  - 5) Art. 200a. [Elektroniczna korupcja seksualna małoletniego];
  - 6) Art. 200b. [Propagowanie pedofilii];
  - 7) Art. 202. [Publiczne prezentowanie treści pornograficznych].

§ 2

1. Pracownicy zwracają szczególną uwagę, czy w zachowaniu oraz wyglądzie małoletniego występują ślady i sygnały mogące świadczyć o krzywdzeniu, w szczególności:

- 1) Dziecko ma widoczne obrażenia ciała (siniaki, poparzenia, ugryzienia, złamania kości itp.), których pochodzenie trudno jest wyjaśnić;
  - 2) Dziecko ma widoczne oznaki mogące świadczyć o zaniedbaniu środowiskowym (brudne ubrania, nieadekwatne pogodowo, przewlekłe stany chorobowe bez konsultacji lekarskich itp.);
  - 3) Podawane przez dziecko wyjaśnienia dotyczące obrażeń wydają się niewiarygodne, niemożliwe, niespójne itp. Dziecko często je zmienia;
  - 4) Pojawia się niechęć przed udziałem w zajęciach uwzględniających ćwiczenia fizyczne;
  - 5) Dziecko nadmiernie zakrywa ciało, niestosownie do sytuacji i pogody;
  - 6) Dziecko wzdryga się, kiedy podchodzi do niego osoba dorosła;
  - 7) Dziecko reaguje lękiem na rodzica lub opiekuna;
  - 8) Dziecko reaguje lękiem na powrót do domu;
  - 9) Dziecko jest bierne, wycofane, uległe, przestraszone;
  - 10) Dziecko cierpi na powtarzające się dolegliwości somatyczne: bóle brzucha, głowy, mdłości itp.;
  - 11) Dziecko moczy się bez powodu lub w konkretnych sytuacjach czy też na widok określonych osób;
  - 12) Nastąpiła nagła i wyraźna zmiana zachowania dziecka.
2. O wystąpieniu śladów i sygnałów wskazanych w ust. 1 pracownik jednostki informuje dyrektora.
  3. Dyrektor powołuje zespół, w skład którego wchodzi dyrektor, wychowawca grupy do której uczęszcza dziecko, psycholog lub pedagog specjalny oraz osoba zgłaszająca sytuację dziecka.
  4. Zespół ocenia wagę obserwacji wskazanej w ust. 2 oraz decyduje o konieczności zawiadomienia policji, GOPS lub sądu opiekuńczego.

§ 3

1. W przypadku powzięcia informacji o krzywdzeniu małoletniego lub podejrzenia krzywdzenia małoletniego, pracownik ma obowiązek:
  - 1) Wezwać pogotowie i rodzica/opiekuna prawnego, jeżeli wystąpiło poważne uszkodzenie ciała lub wezwać rodzica/opiekuna prawnego jeśli uszkodzenie nie wymaga natychmiastowej interwencji pogotowia;

- 2) Poinformować o zdarzeniu lub swoich podejrzeniach co do krzywdzenia małoletniego dyrektora placówki;
  - 3) Sporządzić notatkę służbową opisującą zdarzenie, w szczególności przyczynę wystąpienia podejrzenia o krzywdzeniu małoletniego.
2. Powiadamiając dyrektora o podejrzeniu krzywdzenia małoletniego pracownik:
    - 1) Przedstawia formy i okoliczności krzywdzenia, które udało mu się ustalić lub których wystąpienie podejrzewa;
    - 2) Informuje o zachowaniach i wypowiedziach dziecka wskazujących na doświadczenie krzywdzenia.
  3. W przypadku, gdy zachodzi podejrzenie popełnienia wobec małoletniego jednego z przestępstw wskazanych w §1:
    - 1) Dyrektor placówki składa zawiadomienie na policję lub do prokuratury, realizując obowiązki wynikające z art. 304 §2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego;
    - 2) Dyrektor podejmuje niezbędne czynności do czasu przybycia organu powołanego do ścigania przestępstw lub do czasu wydania przez ten organ stosownego zarządzenia, aby nie dopuścić do zatarcia śladów i dowodów przestępstwa, o ile miało ono miejsce na terenie placówki.
  4. Dyrektor składa zawiadomienie na policję lub do prokuratury.
  5. W miarę możliwości dziecko obejmowane jest pomocą psychologiczną w placówce.
  6. Placówka wskazuje miejsce, w której można uzyskać wsparcie.

W przypadku podejrzenia wystąpienia przemocy w relacji dziecko dziecko

§ 4

1. Pedagog/psycholog/wychowawca wzywa opiekunów dziecka, którego krzywdzenie podejrzewa oraz informuje ich o podejrzeniu.
1. Pedagog/psycholog/wychowawca powinien sporządzić opis sytuacji przedszkolnej dziecka na podstawie rozmów z dzieckiem, nauczycielami, wychowawcą i rodzicami oraz plan pomocy dziecku.
1. Plan pomocy dziecku powinien zawierać wskazania dotyczące:
  - 1) Podjęcia przez placówkę działań w celu zapewnienia dziecku bezpieczeństwa;
  - 2) Wsparcia, jakie placówka zaoferuje dziecku;

- 3) Skierowania dziecka do specjalistycznej placówki pomocy dziecku, jeżeli istnieje taka potrzeba.
1. W przypadkach bardziej skomplikowanych (dotyczących wykorzystywania seksualnego oraz znęcania się fizycznego i psychicznego o dużym nasileniu) kierownictwo placówki powołuje zespół interwencyjny, w skład którego mogą wejść: pedagog/psycholog, wychowawca dziecka, kierownictwo placówki, inni członkowie personelu mający wiedzę o krzywdzeniu dziecka lub o dziecku (dalej okreśłani jako: zespół interwencyjny).
  1. Zespół interwencyjny sporządza plan pomocy dziecku, na podstawie opisu sporządzonego przez pedagoga/psychologa oraz innych, uzyskanych przez członków zespołu, informacji.
  1. W przypadku, gdy podejrzenie krzywdzenia zgłosili opiekunowie dziecka, powołanie zespołu jest obligatoryjne. Zespół interwencyjny wzywa opiekunów dziecka na spotkanie wyjaśniające, podczas którego może zaproponować opiekunom zdiagnozowanie zgłaszanego podejrzenia w zewnętrznej, bezstronnej instytucji. Ze spotkania sporządza się protokół.
  1. Plan pomocy dziecku jest przedstawiany przez pedagoga/psychologa opiekunom z zaleceniem współpracy przy jego realizacji.
  1. Pedagog/psycholog informuje opiekunów o obowiązku placówki zgłoszenia podejrzenia krzywdzenia dziecka do odpowiedniej instytucji (prokuratura/policja lub sąd rodzinny, ośrodek pomocy społecznej bądź przewodniczący zespołu interdyscyplinarnego – procedura „Niebieskie Karty” – w zależności od zdiagnozowanego typu krzywdzenia i skorelowanej z nim interwencji).
  1. Po poinformowaniu opiekunów przez pedagoga/psychologa – zgodnie z punktem poprzedzającym – dyrekcja placówki składa zawiadomienie o podejrzeniu przestępstwa do prokuratury/policji lub wnioski o wgląd w sytuację rodziny do sądu rejonowego, wydziału rodzinnego i nieletnich, ośrodka pomocy społecznej lub przesyła formularz „Niebieska Karta – A” do przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego.
  1. Dalszy tok postępowania leży w kompetencjach instytucji wskazanych w punkcie poprzedzającym.
  1. Z przebiegu interwencji sporządza się wpis do księgi zdarzeń, której wzór stanowi Załącznik nr 1.
  1. Cały personel placówki i inne osoby, które w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych podjęły informację o krzywdzeniu dziecka lub informacje z tym związane, są zobowią-

zane do zachowania tych informacji w tajemnicy, wyłączając informacje przekazywane uprawnionym instytucjom w ramach działań interwencyjnych.

Procedura „Niebieskiej Karty”

§ 5

1. Procedura „Niebieskiej Karty” określona jest Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury "Niebieskie Karty" oraz wzorów formularzy "Niebieska Karta" (Dz. U. z 2023 r., poz. 1870).
2. Osoba wszczynająca procedurę dokonuje wstępnej diagnozy sytuacji w związku z zaistnieniem uzasadnionego podejrzenia stosowania przemocy domowej i przeprowadza rozmowę z osobą doznającą przemocy domowej, a także, w miarę możliwości, z osobą stosującą przemoc.
3. Rozmowę z osobą doznającą przemocy domowej przeprowadza się w warunkach gwarantujących swobodę wypowiedzi, poszanowanie godności oraz zapewniających bezpieczeństwo.
4. Osobie doznającej przemocy domowej przekazuje się informacje w prostym, przejrzystym i przystępnym dla niej języku, z uwzględnieniem stanu i okoliczności, które mogą mieć wpływ na zdolność rozumienia i bycie rozumianym.
5. W trakcie rozmowy z osobą stosującą przemoc domową informuje się ją w szczególności o prawno-karnych konsekwencjach stosowania przemocy domowej oraz wskazuje na konieczność zmiany sposobu postępowania.
6. Jeżeli istnieje podejrzenie stosowania przemocy domowej wobec małoletniego, działania w ramach procedury przeprowadza się w obecności rodzica, opiekuna prawnego lub faktycznego.
7. Jeżeli istnieje podejrzenie, że osobami stosującymi przemoc domową wobec małoletniego są rodzice, opiekunowie prawni lub faktyczni, działania w ramach procedury przeprowadza się w obecności pełnoletniej osoby najbliższej w rozumieniu art. 115 §11 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny lub pełnoletniej osoby wskazanej przez małoletniego.
8. Jeżeli istnieje podejrzenie, że osobą stosującą przemoc domową wobec pełnoletniej osoby nieporadnej, o której mowa w ust. 2, jest opiekun prawny lub faktyczny, działania w ramach procedury przeprowadza się w obecności osoby najbliższej, a w razie jej braku - w obecności innej osoby pełnoletniej przez nią wskazanej.

9. Działania z udziałem osób doznających przemocy domowej przeprowadza się, w miarę możliwości, w obecności psychologa.

§ 6

1. Wszczęcie procedury następuje z chwilą wypełnienia formularza "Niebieska Karta - A" w przypadku uzasadnionego podejrzenia stosowania przemocy domowej lub zgłoszenia dokonanego przez świadka przemocy domowej. Formularz stanowi załącznik do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury "Niebieskie Karty" oraz wzorów formularzy "Niebieska Karta".
2. Formularz o którym mowa w ust. 1 wypełnia nauczyciel wychowawca będący wychowawcą grupy lub nauczyciel znający sytuację domową małoletniego.
3. W formularzu "Niebieska Karta - A" wskazuje się wszystkie osoby doznające przemocy domowej i wszystkie osoby stosujące przemoc domową.
4. Wypełnienie formularza "Niebieska Karta - A" następuje w obecności pełnoletniej osoby doznającej przemocy domowej.
5. Jeżeli wypełnienie formularza "Niebieska Karta - A" nie jest możliwe z powodu nieobecności pełnoletniej osoby doznającej przemocy domowej, jej stanu zdrowia lub ze względu na zagrożenie jej życia lub zdrowia, wypełnienie formularza "Niebieska Karta - A" następuje niezwłocznie po nawiązaniu bezpośredniego kontaktu z tą osobą lub po ustaniu przyczyny uniemożliwiającej jego wypełnienie.
6. Po wypełnieniu formularza "Niebieska Karta - A" osobie doznającej przemocy domowej przekazuje się formularz "Niebieska Karta – B".
7. Jeżeli osobą doznającą przemocy domowej jest małoletni, formularz "Niebieska Karta - B" przekazuje się rodzicowi, opiekunowi prawnemu lub faktycznemu, a w przypadku, gdy to rodzic, opiekun prawny lub faktyczny jest sprawcą przemocy domowej – formularz przekazuje się osobie najbliższej lub pełnoletniej osobie wskazanej przez małoletniego bądź w przypadku braku osoby pełnoletniej, formularz wypełnia pracownik placówki znający sytuację dziecka.

§ 7

1. Osoba wszczynająca procedurę podejmuje działania interwencyjne mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa osobie doznającej przemocy domowej.

POZYTYWNE INICJATYWY

---

2. Działania, o których mowa w ust. 1, polegają w szczególności na:
  - 1) Zapobieżeniu zagrożenia dla życia lub zdrowia osoby doznającej przemocy domowej;
  - 2) Udzieleniu osobie doznającej przemocy domowej pierwszej pomocy przedmedycznej lub zapewnieniu pomocy medycznej;
  - 3) Zaspokojeniu podstawowych potrzeb, w tym udzieleniu wsparcia i poradnictwa.